

DALYKO IR UŽSIENIO KALBOS INTEGRUOTO MOKYMOŠI GAIRĖS Projektas

I. BENDROSIOS NUOSTATOS

1. Dalyko ir užsienio kalbos integruoto mokymosi gairės (toliau – Gairės) nusako dalyko mokymasi užsienio kalba modelius, principus ir organizavimą mokyklose, vykdančiose bendrojo ugdymo programas. Gairėmis siekiama skatinti inovatyvaus integruoto dalyko ir užsienio kalbos mokymosi taikymą bendrajame ugdyme, sudarant sąlygas geriau tenkinti mokinių poreikius ir prisidėti prie jų konkurencingumo darbo rinkoje didinimo.

2. Gairės parengtos vadovaujantis Lietuvos pažangos strategija „Lietuva 2030“ ir prisidedant prie jos vizijos įgyvendinimo, ugdant joje numatytas vertybes – atvirumą, kūrybingumą, atsakomybę; įgyvendinant Lietuvos švietimo 2013–2022 metų strategijos (Žin., 2013, Nr. 96-4647) ketvirtąjį tikslą – sukurti paskatų ir sąlygų mokytis visą gyvenimą sistemą; atsižvelgiant į Nacionalinės Lisabonos strategijos įgyvendinimo programos (Žin., 2005, Nr. 139-5019) III dalies „Užimtumo politika siekiant skatinti užimtumą ir investicijas į žmogiškąjį kapitalą“ 124 punktą, Europos Sąjungos komunikatus „Nauja daugiakalbystės pagrindų strategija“ (2005), „Daugiakalbystė – Europos turtas ir bendras rūpestis“ (2008), „Švietimo persvarstymas. Investavimas į gebėjimus siekiant geresnių socialinių ir ekonominių rezultatų“ (2012).

3. Gairės parengtos remiantis tarptautinio projekto „Integruotas dalyko ir užsienio kalbos mokymas“ (2003–2005), ESF projekto „Integruoto dalyko ir užsienio kalbos mokymo plėtra“ (2011–2013) rezultatais, mokyklų patirtimi mokyti dalyko integruotai su užsienio kalba, tarptautinių ekspertų rekomendacijomis.

4. Gairės koreliuoja su pradinio, pagrindinio, vidurinio ugdymo Bendrosiomis programomis ir pradinio, pagrindinio ir vidurinio ugdymo Bendraisiais ugdymo planais.

5. Gairėse vartojamos sąvokos:

Dalyko ir užsienio kalbos integruotas mokymas(is) (toliau – DUKIM (liet.)), CLIL (Content and Language Integrated Learning (angl.)), EMILE (L'enseignement d'une matiere par l'integration d'une langue etrangere (pranc.)) – tai dalyko mokymas(is) užsienio kalba, pamokoje derinant užsienio ir gimtosios kalbos vartojimą dalyko turiniui perteikti. Mokinys mokomas dalyko atsižvelgiant į užsienio kalbos ypatumus ir jos sociokultūrinius tikslus mokomojo dalyko kontekste.

Dvikalbis ugdymas – tai mokyklos tautinės mažumos kalba pasirinktas ugdymo modelis, pagal kurį dalis mokomųjų dalykų programų arba dalykų modulių mokoma lietuvių kalba.

II. GAIRIŲ TIKSLAS IR UŽDAVINIAI

6. Tikslas – apibrėžti dalyko ir užsienio kalbos integruoto mokymosi sampratą, tikslus ir uždavinius, modelius ir jiems įgyvendinti būtinas sąlygas.

7. Uždaviniai:

7.1. pateikti modelius, kurie sudarytų sąlygas lanksčiai taikyti dalyko ir užsienio kalbos integruoto mokymo modulius ir būtų naudingi geresniam mokinių mokymosi poreikių tenkinimui;

7.2. sudaryti galimybes inovatyvių metodų taikymui skatinant ir mokant mokytis visą gyvenimą ir didinant mokinių konkurencingumą darbo rinkoje ir profesinio pasirengimo kelyje;

7.3. sudaryti daugiau ir įvairesnių galimybių bendrųjų ir esminių dalykinių kompetencijų ugdymui bendrojo ugdymo mokyklose.

7.4. sukurti prielaidas veiksmingam užsienio kalbos, dalykinės užsienio kalbos mokymuisi.

III. DALYKO IR UŽSIENIO KALBOS INTEGRUOTO MOKYMO(SI) APIBRĖŽTIS IR VYKDYMO PRINCIPAI

8. Dalyko ir užsienio kalbos integruoto mokymo(si) (IDKM) tikslas – bendrųjų ir esminių dalykinių kompetencijų ugdymas, iš kurių dalyko mokymas(is) yra pagrindinis, o kalbos mokymas(is) naudingas gilesniam dalyko kompetencijų ugdymui.

9. Dalyko ir užsienio kalbos integruoto mokymo(si) uždaviniai:

9.1. dalyko esminių kompetencijų gilinimas taikant autentiškų šaltinių analizę, poleminių klausimų kėlimo ir sprendimo metodus;

9.2. užsienio kalbos komunikacinių ir dalykinės kalbos kompetencijų ugdymas, asmeninės daugiakalbystės formavimas(is);

9.3. bendrųjų kompetencijų ugdymas gilinant bendrakultūrinę, mokymo mokyti, bendradarbiavimo kompetencijas, tolerancijos ir kritinio bei kūrybinio mąstymo, pilietiškumo ugdymas.

10. Dalyko ir užsienio kalbos integruoto mokymo (IDKM) modeliai: laisvasis ir apibrėžtasis:

10.1. laisvasis dalyko ir užsienio kalbos integruoto mokymo (IDKM) modelis – įvairios, laisvai pasirenkamos trukmės IDKM modulių ciklas ar dalis dalyko modulio, skirto mokyti integruotai su užsienio kalba. Šis modelis gali būti įvairaus pobūdžio (pvz.: projektinis, dvikalbio mokymo, sisteminis), priklausomai nuo dalyko / dalykų ugdyme keliamų tikslų. Laisvasis IDKM modelis gali būti taikomas visuose bendrojo ugdymo tarpsniuose;

10.2. apibrėžtasis modelis – tai ne mažiau nei dvejų metų trukmės dviejų ar daugiau nekalbinių dalykų (NKD) integruotas mokymas(sis) su užsienio kalba, kuris baigiamas pasirinkto nekalbinio dalyko (NKD), integruoto su užsienio kalba, egzaminu, įskaita ar brandos darbu / brandos darbo dalimi. Rekomenduojama pagrindinio ugdymo I pakopoje pagilintai mokyti užsienio kalbos, o II pakopoje taikyti dalyko mokymo modulius integruotai su užsienio kalba. Vidurinio ugdymo pakopoje mokomi du dalykai ar daugiau integruotai su užsienio kalba (ne mažiau nei 30 procentų dalyko programos apimties).

10.3. Apibrėžtasis modelis siejamas su tarptautiniu dalyko ir užsienio kalbos mokymosi tinklu *CertiLingua* ir galimybe bendrojo ugdymo mokykloms dalyvauti šiame tinkle įdiegiant *CertiLingua* klases pagrindinio ir vidurinio ugdymo pakopose tarptautiniam *CertiLingua* pažymėjimui gauti.

10.3.1. *CertiLingua* – tarptautinis pažymėjimas, liudijantis aukštas dalyko ir dviejų užsienio kalbų kompetencijas. *CertiLingua* pažymėjimas išduodamas mokiniams, pabaigusiems *CertiLingua* klases ir turintiems teigiamą vieno dalyko, integruotai mokytosi su užsienio kalba, baigiamąjį metinį įvertinimą ir dviejų užsienio kalbų ne žemesnį nei B2 lygio įvertinimą pagal Bendruosius Europos kalbų metmenis.

10.3.2. *CertiLingua* klasės diegiamos *CertiLingua* mokyklose, kurios numato pagilintą dviejų užsienio kalbų mokymąsi pagrindinio ugdymo II pakopoje ir viduriniame ugdyme ir integruotai moko ne mažiau nei dviejų dalykų su viena / dviem užsienio kalbomis.

10.3.3. *CertiLingua* mokyklos veikia ir bendradarbiauja tarptautiniame Europos Sąjungos *CertiLingua* mokyklų tinkle ir atsakingai vykdo *CertiLingua* mokyklos nuostatus mokymosi kokybei ir mokyklų teikiamai naudai užtikrinti. Dėl dalyvavimo *CertiLingua* tinkle mokyklos kreipiasi į mokyklos steigėją arba į švietimo skyrių (daugiau informacijos internete adresu www.certilingua.net).

10.3.4. Dalyko ir užsienio kalbos integruoto mokymo vykdymas remiasi šiais principais:

11.1. mokyklos bendruomenės poreikiu ir galimybėmis mokyti(s) dalyko / dalykų integruotai su užsienio kalba: mokykla lanksčiai pasirenka IDKM modelį ir kuria IDKM modulius atsižvelgdama į mokyklos profilį ir jos keliamus ugdymo tikslus;

11.2. visapusiškumo principu: mokiniai neskirstomi pagal gebėjimus, bet mokymas diferencijuojamas remiantis individualiais mokinių mokymosi poreikiais;

11.3. dalyko ir užsienio kalbos integruoto mokymo(si) organizavimo specifiškumu – mokytojų komandos, mokyklos administracijos, mokinių ir jų tėvų (globėjų) bendradarbiavimu, o pamokoje – lanksčiai taikant dalyko ir užsienio kalbos integruoto mokymo (IDKM) didaktiką ir metodiką, daugiakalbystės didaktiką.

IV. DALYKO IR UŽSIENIO KALBOS INTEGRUOTO MOKYMO(SI) ORGANIZAVIMO BENDROSIOS NUOSTATOS

12. Mokant dalyko integruotai su užsienio kalba įgyvendinama dalyko programa. Dalykui skiriamas valandų skaičius ne mažesnis, nei nustatyta Bendruosiuose ugdymo planuose.

13. Mokykla priima sprendimą, kiek valandų per savaitę ar per trimestrą (pusmetį) bus mokoma dalyko lietuvių kalba ir kiek užsienio kalba, atsižvelgdama į tokius veiksnius kaip klasės pasirengimas, dalyko kompleksiskumas, metodikos priemonių įvairovė. Rekomenduojama taikyti integruoto dalyko ir užsienio kalbos mokymo elementus nuo septintos klasės pamažu įvedant devintoje ar dešimtoje klasėje integruotą dalyko ir užsienio kalbos mokymo modulį arba modulius. Jeigu mokiniai ir jų tėvai pageidauja, o mokykla yra pasirengusi, rekomenduojama viduriniame ugdyme tęsti pasirinkto dalyko ir užsienio kalbos integruotą mokymą pagal dalyko ugdymo programą taikant modulį arba modulių seką.

14. Dalyko mokymo trukmė užsienio kalba pamokoje priklauso nuo pamokos tikslų ir gali svyruoti. Gimtąja kalba turi būti mokomi ir įtvirtinami terminai, apibrėžtys ir sąvokos.

15. Gimtosios kalbos tikslingas panaudojimas (atsižvelgiant į situaciją klasėje) – sudedamoji dalyko ir užsienio kalbos integruoto mokymo(si) didaktikos dalis.

16. Dalyko ir užsienio kalbos integruotas mokymas (IDKM) organizuojamas šiomis sąlygomis:

16.1. mokyklos administracija yra susipažinusi su dalyko ir užsienio kalbos integruoto mokymo (IDKM) ir jo organizavimo ypatybėmis, IDKM didaktika, o mokyklos bendruomenė supažindinta su IDKM ir pritaria jam;

16.2. IDKM mokytojas turi mokėti užsienio kalbą, kurią integruoja į savo dalyko mokymą, ne žemesniu nei B2 lygiu pagal Bendruosius Europos kalbų mokymosi, mokymo ir vertinimo metmenis;

16.3. IDKM mokytojas turi mokėti taikyti IDKM metodiką ir didaktiką siekiant numatytų mokymo(si) tikslų;

16.4. IDKM mokytojas turi dalyvauti IDKM tinklų (vietos, šalies ar tarptautiniu lygmeniu) veiklose, inicijuoti bendradarbiavimą tarptautiniuose projektuose;

16.5. nekalbinio dalyko ir užsienio kalbos mokytojai bendradarbiauja siekdami kartu ugdymo tikslų. Užsienio kalbos mokytojas dalyvauja dalyko integruoto mokymo išplėstinio teminio plano sudaryme ir užsienio kalbos pamokoje kryptingai moko mokinius dalykinės kalbos leksikos ir gramatikos.

17. Nekalbinio dalyko ir užsienio kalbos mokytojai rengia išplėstinį, vieną koncentrą apimančią dalyko ir užsienio kalbos integruoto mokymo teminį planą atsižvelgdami:

17.1. į dalyko Bendrąsias programas ir specifinius integruotos pamokos uždavinius. Dalyko ir užsienio kalbos integruoto mokymo(si) teminis ilgalaikis planas rengiamas vadovaujantis pagrindinio ir vidurinio ugdymo Bendrosiomis programomis;

17.2. į mokyklos turimus žmogiškuosius ir materialiuosius išteklius ir kartu su administracija apsisprendžia, kokia dalyko programos dalis bus mokoma integruotai su užsienio kalba.

18. Mokyklos dalyko ir užsienio kalbos integruoto mokymo (pvz., *CertiLingua* klasių) planas sudaromas koncentrams. Ugdymo plane numatomas formaliojo ir neformaliojo ugdymo integravimas, tarpdalykiniai ryšiai, mokinių projektinė veikla.

19. Mokant dalyko integruotai su užsienio kalba vertinamas tik dalykas; tačiau kalba turi užtikrinti teisingai suprantamą turinį. Atskirai užsienio kalba integruotoje dalyko pamokoje nevertinama.

V. BAIGIAMOSIOS NUOSTATOS

20. Šiomis Gairėmis vadovujamasi rengiant kvalifikacijos tobulinimo programas, organizuojant profesinius tinklus. Profesinio / profesinių integruoto dalyko ir užsienio kalbos mokymo tinklo / tinklų paskirtis:

20.1. gerinti integruoto dalyko ir užsienio kalbos mokymo kokybę ir užtikrinti mokykloms ir mokiniams šio mokymo teikiamą naudą;

20.2. tirti, ieškoti ir siūlyti vertinimo ir įsivertinimo instrumentus ir būdus;

20.3. sukurti renkamą metodinę tarybą integruoto dalyko ir užsienio kalbos mokymo užduotims, baigiamiesiems atsiskaitymams parengti.

20.4. kaupti užduočių, metodinės ir didaktinės medžiagos archyvą.

21. Šiomis Gairėmis siejamas Lietuvos bendrojo ugdymo mokyklų, kurios diegia *CertiLingua* klases, dalyvavimas tarptautiniame dalyko ir užsienio kalbos integruoto mokymo tinkle.

21.1. Mokykla kartu su steigėju įgyvendina tarptautinio integruoto dalyko ir užsienio kalbos mokymo tinklo *CertiLingua* reikalavimus ir laikosi nuostatų, kad būtų sukurtos mokykloje tvarios *CertiLingua* klasės ir užtikrinama mokymosi kokybė.

22. Gairės pateikiamos su priedais, kurie yra rekomendacinio pobūdžio ir gali būti pildomi arba kuriami atsižvelgiant į konkrečią situaciją.

Teikti pastabas, papildymus arba komentarus Vilijai Sipaitei, el. p. Vilija.Sipaite@smm.lt, tel. (8 5) 20191146.